

PUUT

TEHTÄVÄ: Yhteinen metsäkuva. Valitkaa jokainen yksi puu/asia, jota esitätte. Tehkää yhdessä kuva alueen metsästä/näkymästä.

TEHTÄVÄ: Tunnista tunnustellen. Sido kaverin silmille huivi tai pyydä pitämään silmät kiinni. Taluta häntä metsässä tai pihalla. Vie kaveri erilaisten puiden tai kasvien luokse ja anna hänen tunnustella kasvia käsin ja poskella. Katso pystyykö kaveri tunnistamaan kasvin. Hajuaistia voi myös käyttää hyödyksi.

PUUT

TIETOA: Puu on suurikokoinen monivuotinen puuvartinen kasvi, jolla on yleensä yksi hallitseva varsi. Pienemmät puuvartiset kasvit, joilla on useita varsia ovat pensaita tai varpuja. Joskus rajanveto voi olla vaikeaa, koska pensailla ja varvuilla on puumaisia piirteitä. Puista muodostuneet metsät peittävät kolmanneksen maapallon maapinta-alasta. Puun tärkeimmät osat ovat juuret, runko, oksat ja lehdet. Maanalaisten juurien avulla puu saa vettä ja ravinteita. Puun runkoa ja rungosta kasvavia oksia peittää kuori, joka suojaa puuta. Puun lehdet ovat yleensä vihreitä, mutta niiden väri, koko ja muoto voivat vaihdella.

MARJAT

TEHTÄVÄ: Olette lähteneet retkelle marjametsään. Tehkää pieni näytelmä/tilanne yhdessä.

- Esittäkää yhdessä, kun kaikki ovat kiukkuisia ja väsyneitä marjametsässä.
- Esittäkää yhdessä, kun kaikki ovat hyväntuulisia ja retki marjametsään on mukava.

MARJAT

TIETOA: Suomessa marjojen ja sienten poiminta kuuluu jokamiehenoikeuden piiriin, joten marjastusta ja sienestystä saa harjoittaa muualla paitsi toisten ihmisten pihapiirissä. Itse poimituista marjoista ja sienistä saadut myyntitulot ovat kerääjälle verottomia. Marjoja voi poimia käsin tai poimurilla. Myyntiin metsämarjoja poimitaan pääosin tarkoitukseen kehitetyillä lyhytvartisilla poimureilla ja pitkävartisilla ”haravapoimureilla”.

LINNUT

TEHTÄVÄ: Harakka tekee puuhun ison risupesän ja on kiinnostunut kaikesta kiiltävästä. Rakentakaa yhdessä harakan pesä maahan.

TEHTÄVÄ: Yhdistä lintu kuvaan: Harakka, Varis, Talitiainen, Varpunen, Punatulkku.

LINNUT

TIETOA: Suomen runsaasta 240 pesimälajista noin 70 jää sinnittelemään meille talveksi. Kylmyys, lyhyt valoisa aika, lumi ja jää heikentävät lintujen ravinnonsaantimahdollisuuksia. Talvehtiminen pesimäseuduilla voi kuitenkin olla linnuille turvallisempaa kuin raskaalle ja vaaralliselle muuttomatkalle lähteminen. Ihmisen tarjoama talviruokinta auttaa monen talvehtivan linnun selviytymisessä kevääseen. Paljon energiaa sisältävä ruoka auttaa lintuja kestämään koviakin pakkasia. Kun maa jäätyy tai peittyy lumeen, on sopiva aika aloittaa talviruokinta. Aloitettua talviruokintaa pitäisi jatkaa yhtäjaksoisesti aina siihen asti kunnes keväällä maa on paljas ja sula.

VAIHTOLÄMPÖISET

TEHTÄVÄ: Valitkaa yhdessä joku johtajaksi. Johtaja tehtävänä on sanoa eri vuodenaikoja ja jotain tekemistä. Esim. miten eläin etsii ruokaa kesällä? tai miten eläin liikkuu syksyllä? Muut valitsevat jonkin vaihtolämpöisen eläimen jota esittää johtajan antamien ohjeiden mukaisesti. Johtajaa voidaan vaihtaa sovitusti.

TEHTÄVÄ: Suomessa on monia vaihtolämpöisiä eläimiä. Mitkä näistä eläimistä ovat vaihtolämpöisiä?

VAIHTOLÄMPÖISET

TIETOA: Vaihtolämpöinen on eliö, jonka lämpötila muuttuu ympäristön mukaan. Vaihtolämpöiset eivät pysty säilyttämään aineenvaihduntareaktioissa muodostunutta lämpöä ja niiden liikkeet ja toiminnot hidastuvat kylmässä ja lopulta ne voivat pysähtyä kokonaan. Vaihtolämpöisiä ovat kaikki muut eläimet paitsi linnut ja nisäkkäät, jotka ovat tasalämpöisiä. Vaihtolämpöisyydessä on myös etuja. Koska vaihtolämpöisten ei tarvitse itse tuottaa ruumiiseensa lämpöä, niiden ei tarvitse liikkua ja syödä niin paljon kuin tasalämpöisten. Niinpä monet vaihtolämpöiset selviävät pitkiä aikoja syömättä.

PETOELÄIMET

TEHTÄVÄ: Esittäkää toisille hurjia ilmeitä ja ääniä esittäen jotain näistä eläimistä. Voitte myös esittää pantomiimina muita eläimiä, jotka esiintyvät Suomen luonnossa.

TEHTÄVÄ: Mitkä näistä petoeläimistä esiintyvät Suomen luonnossa?

PETOELÄIMET

TIETOA: Petoeläimet muodostavat muista maaselkäränkaisista selväpiirteisenä erottuvan ryhmän. Niillä on keilamaisesti pidentyneet kulmahampaat, jostakin poskihampaasta kehittynyt muita pitempi raateluhammas, poskihampaitten terävästi leikkaavat purupinnat, etujalkojen viisi ja takajalkojen neljä varvasta. Petoeläinten pääasiallisena ravintona ovat toiset selkärangaiset.

KALAT

TEHTÄVÄ: Sopikaa yhdessä, kuka on ensimmäinen johtajakala. "Uikaa" kaloina parvessa. Kaikki seuraavat valittua johtajakalaa. Vaihtakaa johtavaa kalaa hetken kuluttua, niin että kaikki saavat vuorollaan olla johtajia. Muistakaa varoa petokaloja!

TEHTÄVÄ: Mitä näistä kaloista voit onkia Suomessa olevasta järvestä?

KALAT

TIETOA: Jokamiehenoikeuksilla tarkoitetaan jokaisen oikeutta nauttia luonnosta ja hyödyntää sitä riippumatta alueen omistus-suhteista. Luonnon käyttämiseen jokamiehenoikeuksien sallimissa rajoissa ei siis tarvita maanomistajan eikä maan haltijan lupaa eikä jokamiehenoikeuksien käyttämisestä tarvitse maksaa. Vesistöissä saa veneillä, uida, onkia ja pilkkiä, mutta ei muutoin kalastaa eikä metsästää ilman lupaa. Joillakin alueilla, esimerkiksi lohijoissa, näitä oikeuksia on rajoitettu erikoissäädöksin. Jokamiehenoikeuksilla tarkoitetaan jokaisen oikeutta nauttia luonnosta ja hyödyntää sitä riippumatta alueen omistus-suhteista. Luonnon käyttämiseen jokamiehenoikeuksien sallimissa rajoissa ei siis tarvita maanomistajan eikä maan haltijan lupaa eikä jokamiehenoikeuksien käyttämisestä tarvitse maksaa. Vesistöissä saa veneillä, uida, onkia ja pilkkiä, mutta ei muutoin kalastaa eikä metsästää ilman lupaa. Joillakin alueilla, esimerkiksi lohijoissa, näitä oikeuksia on rajoitettu erikoissäädöksin.

KUKAT

TEHTÄVÄ: Valitkaa yhdessä aloittaja joka toimii ensimmäisenä johtajana. Johtaja näyttää luonnosta löytyvän esineen (kukka, oksa, kivi, puolukanvarpu tms.) jonka jälkeen muilla on hetki aikaa etsiä mahdollisimman samanlainen. Se, jonka löytö on samanlaisin, saa olla seuraava johtaja. Sopikaa kuitenkin niin, että kaikki saavat olla vuorollaan johtajia.

TEHTÄVÄ: Yhdistä kasvin nimi ja kuva: Voikukka, leskenlehti, sinivuokko, kissankello, päivänkakkara

KUKAT

TIETOA: Luonnossa esiintyy paljon erilaisia kukkia pitkin kevättä, kesää ja syksyä. Keväällä lumien sulettua ensimmäisenä nähdään usein leskenlehti. Sitä seuraavat sinivuokko, valkovuokko ja voikukka. Lähes kaikkia luonnonvaraisia kukkia saa kerätä, mutta esimerkiksi sinivuokko on osittain rauhoitettu. Sitä saa kerätä omaan käyttöön, mutta ei myytäväksi. Muistathan, ettei toisten pihapiiristä saa kerätä kukkia.

SIENET

TEHTÄVÄ: Tehkää yhdessä metsärentoutus sienen maisemasta käsin. Käykää makaamaan puun juurelle, jalat vasten puun runkoa. Kuunnelkaa lintujen konserttia tai tuulen kehtolauluja. Kertokaa toisillenne, mitä näette pilviteatterissa tai mikä tuoksuu lähimättäällä.

TEHTÄVÄT: Mitkä näistä sienistä eivät ole myrkyllisiä ja voit poimia ne huoletta?

SIENET

TIETOA: Sienissä on monenlaisia myrkkyjä. Sieniä ei koskaan saa maistaa sellaisinaan, vaan aina pitää tarkastaa, onko sieni myrkyllinen. Jotkut sienet voidaan käyttää sellaisenaan syötäväksi, toiset sienet pitää ryöpätä, eli keittää monta kertaa kuumassa vedessä, jotta myrkky poistuu. Osa sienistä on niin myrkyllisiä, ettei niitä saa käyttää ravinnoksi ollenkaan. Jotkut sienistä aiheuttavat itsestään ohi menevän pahoinvoinnin yms oireita. Joidenkin sienten myrkyt eivät heti aiheuta minkäänlaisia oireita, mutta niiden myrkky saattaa kerääntyä vuosikausia kehoon. Kun myrkkyä on kertynyt riittävästi, tulevat oireet, mahdollisesti jopa kuolema. Vaarallisimmat myrkyt tuhoavat elimistön tärkeitä osia, kuten maksaa, munuaisia ja hermojärjestelmää ja lopulta saattavat johtaa kuolemaan. Mitä nopeammin saa apua, sitä suurempi mahdollisuus jäädä henkiin.

KÄVYT

TEHTÄVÄT: Missä näistä puista kasvaa käpyjä: Kuusi, mänty, koivu, leppä, vaahtera

TEHTÄVÄ: Etsikää yhdessä lähialueelta käpyjä ja vertailkaa niitä. Minkä värisiä tai muotoisia kävyt ovat? Tehkää taideteos, käyttäen käpyjä ja muuta maasta löytyvää materiaalia hyväksenne.

Nuorisoseurat

KÄVYT

TIETOA: Käpy on havupuun emikukinto. Siinä yksittäiset emikukat ovat järjestyneet kierteiseen asentoon. Siemenet sijaitsevat kävyn suomujen välissä, ja karisevat kypsyttyään maahan. Mänty ja kuusi varistavat siemenensä kevättalvella, jotta ne leviävät lumen sulaessa sulamisvesien mukana kauemmaksi.

PETOLINNUT

TEHTÄVÄT: Mitä ravintoa Suomessa esiintyvät kotkat syövät? Jäniksiä, oravia, käärmeitä, marjoja, sieniä.

TEHTÄVÄ: Valitkaa yhdessä joku kotkaksi ja muut ovat jäniksiä. Aloittakaa leikki yhdessä sovitusta merkistä. Kotka yrittää saalistaa jänistä ravinnokseen. Kun joku jäniksistä on saatu kiinni ja "syöty", hänestäkin tulee kotka. Nyt kaksi kotkaa jahtaa jäniksiä ravinnokseen. Näin jatketaan, kunnes kaikki jänikset on saatu kiinni.

Nuorisoseurat

PETOLINNUT

TIETOA: Petolintuja, erityisesti haukkoja ja kotkia, pidetään usein voiman ja uljauden symboleina. Kun katselee taivaan korkeuksissa kaartelevaa kotkaa tai saaliinsa perään vauhdilla syöksyvää sulavalinjaista jalohaukkaa, tulee asiasta helposti vakuuttuneeksi.